

Medal „Za wyzwolenie Belgradu”

(ros. Медаль "За освобождение Белграда")

Statut medalu.

Medal został ustanowiony Dekretem Prezydium Rady Najwyższej ZSRR z dnia 9 czerwca 1945 roku.

Medal „Za wyzwolenie Belgradu” był przyznawany wszystkim oficerom i szeregowym Armii Czerwonej, Marynarki Wojennej , oraz wojsk NKWD, którzy brali bezpośredni udział w heroicznym szturmie i wyzwoleniu Belgradu w dniach 29 września – 22 października 1944 roku. Medalem również nagradzano wszystkich dowódców wojskowych, którzy uczestniczyli w opracowaniu i realizacji planu wyzwolenia Belgradu.

Przebieg wojny na Bałkanach. *Po załamaniu potęgi hitlerowskiej w Stalingradzie i zakończeniu operacji w Białorusi wojska Armii Czerwonej skupiły większość swoich sił na zdobyciu Bałkanów. W celu ich wyzwolenia powstał 4. Front Ukraiński, pod dowództwem generała Pietrowa. Generał Pietrow, oraz dwaj inni generałowie: Tołbuchin i Malinowski dostali zadanie opanowania Rumunii. Operację rozpoczęto 20 sierpnia 1944 roku. Wówczas Malinowski, przeszedł przez Prut i uderzył na Jassy, zdobywając miasto. Atak ten zagroził swoim zasięgiem południowej Besarabii. Tołbuchin natarł od Dolnego Dniestru i prowadził swe wojska w kierunku zachodnim. Niemcy pod dowództwem generała Friessnera posiadali dość rozbudowany szereg linii obronnych, który jednak bardzo łatwo został sforsowany przez atakujących Rosjan. Bilans sił okazał się być nierównym, więc Niemcy musieli liczyć na oddziały rumuńskie. Te jednak nie okazały się zbyt przydatne, ponieważ masowo przechodziły na stronę Armii Czerwonej. ZSRR dobrze przygotował się do tej agresji, mając po swej stronie rumuńskiego króla Michała. Ten już 23 sierpnia aresztował dyktatora Antonescu, ogłosił powstanie nowego rządu, a na jego rozkaz radio rumuńskie podało informację, o pokoju z Aliantami. W tym momencie wszystkie wojska rumuńskie zaczęły walkę z okupantem niemieckim, niszcząc i demobilizując w ciągu kilku dni około 200 000 żołnierzy Wehrmachtu. Generał Malinowski zdobył zagłębienie naftowe w Ploeszti, po czym jednocześnie z generałem Tołbuchinem stawił się dnia 1 września w Bukareszcie. Zwycięstwo w kampanii rumuńskiej zostało tym dwóm generałom nagrodzone w postaci awansu na marszałków. Warto dodać, że w czasie odwrotu z Rumunii zginął kapral Wehrmachtu Fritz Schroeder, ojciec byłego kanclerza Niemiec - Gerharda Schroedera. Równocześnie z wejściem do Bukaresztu wojska radzieckie stanęły na granicy z Bułgarią. Bułgarzy, chcąc się uchronić przed atakiem radzieckim proklamowali niepodległość. Niewiele im to jednak pomogło, bowiem proklamacja zatrzymała Rosjan tylko na 8 dni. I tak 8 września Armia Czerwona weszła w granice Bułgarii, zajmując Sofię. Ostateczne rozbicie wojsk niemieckich na terenie Bułgarii zajęło Rosjanom 14 dni. Rozbrojenie Niemców równało się przejściu pełnej kontroli nad krajem. Po Rumunii i Bułgarii celami ZSRR stały się dwa miasta: Belgrad i Budapeszt. Atak na Belgrad został rozpoczęty dnia 6 września 1944. Walki trwały tam aż do 20 października.*

Wówczas to przejęto kontrolę nad miastem i zaczęła się era rządów komunistycznych. W walkach o miasto czynny udział brały jugosłowiańskie oddziały partyzantów, pod dowództwem Josipa Tity. Budapeszt został zdobyty w czasie operacji Armii Czerwonej w dniach: 29.X.1944 do 13.II.1945. Miasta broniły duże zgrupowania wojsk niemieckich i węgierskich, ale nie mogły one utrzymać naporu Sowietów. Nowi władcy Europy Południowo-Wschodniej szybko pokazali nowym sojusznikom, gdzie ich miejsce. W Serbii sowieccy żołnierze dopuszczają się grabieży i gwałtów. Jeden z zaufanych ludzi Tito wspominał: „Naszym oficerom wrywano pistolety i zegarki na rękę. Także Dapcević sprawiał wrażenie oszołomionego pogardliwą postawą sowieckich dowódców, wyrażającą się w słowach „To myśmy was wyzwolili”, choć w bitwie o Belgrad straciliśmy 3000 ludzi, a Rosjanie 1000”. Na stwierdzenie, że brytyjscy oficerowie nie pozwalają na takie zachowanie, gen. Korniejew ryknął: „Kategorycznie protestuję przeciwko znieważaniu Armii Czerwonej poprzez porównywanie jej z armiami krajów kapitalistycznych!”. Na Węgrzech, podobnie jak w innych krajach wyzwolonych przez Armię Czerwoną, władzę przejęli komuniści.

Od roku 1947 wyjątek stanowić będzie jedynie Jugosławia, gdyż po kłótni Tity i Stalina Jugosłowianie wyodrębnili swój kraj z bloku państw socjalistycznych, prowadząc dalej własną politykę.

Medal „Za wyzwolenie Belgradu” jest noszony po lewej stronie klatki piersiowej po medalu „Za zdobycie Berlina”.

Łącznie nadano około 70.000 medali.

Ogólny opis medalu.

Medal „Za wyzwolenie Belgradu” ma formę kręgu z mosiądzu o średnicy 32 mm. Na awersie odznaczenia w górnej części pod pięcioramienną gwiazdką został umieszczony napis wygięty łukiem do góry: „ЗА ОСВОБОЖДЕНИЕ”, pod którym znajduje się poziomy napis: „БЕЛГРАДА”. Po obu stronach awersu jest widoczny wieniec laurowy. Awers medalu ma w całości otoczkę. Na rewersie medalu widnieje data wyzwolenia Belgradu: „20 октября 1944”, nad którą znajduje się pięcioramienna gwiazdka. Brak otoczki na rewersie medalu. Wszystkie napisy są wypukłe.

Medal za pomocą uszka w górnej części i zawieszki został połączony z pięciokątną metalową blaszką (kołodką), owiniętą zieloną wstążką z czarnym paskiem.

Wariant 1. Uszko medalu zostało przylutowane do krążka. Ten wariant medalu był nadawany bezpośrednio po zakończeniu wojny w latach 1945 – 1946.

Wariant 2. Uszko medalu ma kształt rosyjskiej litery „П”, stanowi całość z krążkiem. Ten wariant medalu był nadawany w latach 1946 – 1948.

Wariant 3. Uszko medalu okrągłe, stanowi całość z krążkiem. Ten wariant medalu był nadawany w późniejszych latach osobom, które z jakichś powodów nie otrzymały odznaczenia po wojnie.

Na rynku kolekcjonerskim bardzo często można spotkać podróbki medalu „Za wyzwolenie Belgradu”. Jakość ww. podróbek bardzo się różni, często wskazana konsultacja doświadczonego specjalisty (www.czasybochaterow.pl) w celu określenia autentyczności odznaczenia.

